

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrť leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Za zedinjenje s Srbijo. Za socialno republiko.

Jugoslovanska socialna demokracija je priredila včeraj po Slovenskem ljudske shode, na katerih je jasno označila svoje stališče napram položaju in napram najnovejšim dogodkom, ki pritiskajo z vso silo na stvaritev jugoslovanske države.

Nikakršnega dvoma ni, da mora troimenski narod na jugu imeti na zunaj enotno politiko, poskrbeti mora za primerno zastopstvo pri ententi glede mirovne konference, so pa tudi aktualna vprašanja, zlasti vprašanje prehrane, ki zahteva enotno zastopstvo, enotno rešitev. Naše dežele so izmозgane do golih kosti, čakajo nas pa še ogromna bremena vojne, ki jih je povzročil imperializem s svojo militaristično silo. Moti se, kdor misli, da se odrešimo teh bremen, moti se, kdor pričakuje, da preidemo v mirno novo gospodarstvo, zakaj osrednje države so kapitulirale in mirovne pogoje bodo diktirali zmagovalci.

Tak je sedaj položaj. V tej prehodni dobi ni drugega izhoda. Kljub kritičnemu položaju socialna demokracija ne izpreminja svojega stališča, ne izpreminja svojih primarnih zahtev. Socialna demokracija zahteva slej kot prej, da bodi nova država demokratična socialna republika, ki edino odgovarja današnjim modernim nazorom in socialnemu razvoju. V novi državi mora imeti ljudstvo vse pravice, vse socialne zahteve se morajo uresničiti. Seveda v trenutku ni mogoče odločevati o teh velevažnih vprašanjih. Pridejo pa volitve v konstituanto, ustavni odbor; ta bo izdelala ustavo in naša najvažnejša politična naloga bo, da uveljavimo svoje zahteve pri volitvah v konstituanto. Konstituanta mora biti taka, da bo umela tok časa in pošteno upoštevala zahteve ljudstva.

V tem znamenju so se vršili socialno demokratični shodi; to je tudi pravi ljudski program za bodočnost.

Ljubljana. Včeraj se je v »Mestnem domu« v Ljubljani vršil impozanten ljudski shod, na katerem je sodrug Kocmur v daljšem govoru utemeljeval resolucijo socialno demokratične stranke, priobčeno v petkovi številki »Na-

preja«. Naglašal je, da se pojavljajo sile, ki hočejo streti ustanovitev nove države, da pa je socialni demokraciji prav mnogo na tem, da pride demokratični slovenski narod do veljave. Dogodki so naš prehiteli. Prav nič nismo bili pripravljeni na velike dogodke, zato moramo sedaj nujno ukreniti potrebne korake. Ujedinjenje s Srbijo je potrebno iz zunanjepolitičnih vzrokov. Hočemo pa, da bodi nova država demokratična. Kot socialni demokrati tudi ne moremo biti za drugačno obliko države kot republiko, in sicer za socialno republiko. To je naša zahteva prej kot slej. Prav umestno bi pa tudi bilo, da bi javno življenje že sedaj demokratizirali. V ljubljanskem občinskem svetu delavstvo še vedno ni dovolj zastopano. Če so reformirali občinske zastope na Dunaju in drugod, bi bilo to mogoče tudi na Slovenskem. Naglašal je nadalje naše socialnopolitične zahteve ljudstva ter žel med zborovalci burno odobravanje. — Kot drugi govornik je govoril g. Milan Šuklje. Njegova izvajanja so pomembna, zlasti v sedanjem položaju, ker kažejo pot, kako se bo razvila Jugoslavija v bodoče. Naglašal je, da se državništvo socializira in je odobral v splošnem zahteve, ki jih vsebuje resolucija. O poročilu g. Šukljeta še poročamo v prihodnjih dneh, ker se nam zdi potrebno, da poznamo tudi perspektive bodočega razvoja. — Shoda so se udeležili tudi pristaši S. L. S. in K. S. Z. V imenu teh sta podala izjavi g. dr. Maze in g. dr. Kremžar. Prvi govornik je omenjal dalmatinski predlog, ki zahteva monarhijo. Izključena pa s tem ni razprava o republiki. Glavno vprašanje pa je sedaj ujedinjenje troimenskega naroda. Drugi govornik je naglašal, da se v splošnem tudi njegova stranka zadovoljuje z zahtevami resolucije in da je za ujedinjenje s Srbijo. Delavstvo hoče priti do pravic. Danes se že sklene v Zagrebu ujedinjenje. O notranji obliki pa bomo odločevali pozneje. — K besedi se je oglasil tudi g. Šaplja, ki je povedal, da prihaja iz češke republike, a zagovarjal je monarhijo, češ da potrebujemo vodstvo, ker smo premalo organizirani. Kadar bomo zreli za republiko, jo lahko priborimo. Poročevalec s. Kocmur mu je odgovarjal v zaključnem govoru, da so to čudni ljudje, ki mislijo, da vedno potrebujejo komandanta. Menijo, da voliček potrebuje biček. Naglašal tudi, da zadeva glavno krivdo,

če so jugoslovanski narodi bolj zaostali nego drugi, našo inteligenco, ki se je vedno izgubljala v malenkostih, osebnostih, nikakor pa ni v splošnem delala kulturno. — Shod je sprejel resolucijo skoro soglasno in z burnim odobravanjem. Vmes je bilo le nekaj oseb, ki se z resolucijo niso strinjale, meneč, da mora shod že danes proklamirati tako ali tako monarhijo. Ti ljudje so napravljali med shodom tudi nekatere neokusne opazke. Ob splošnem navdušenju je sodrug Zore, ki je shodu predsedoval, zaključil shod s klicem: Živela socialna republika!

Shod v Karmelu pri Šent Janžu je bil nad vse pričakovanje lep. Daleč naokrog raztrese ni rudarji so se zbrali na shodu in pazno sledili govornikom. Rudarji, povečini domačini, kmetiški sinovi, so z razumevanjem in simpatično pozdravljali izvajanja govornikov in soglašali s stališčem socialno demokratične stranke, ki ga zavzema ta v tem velevažnem trenutku, ko se ustvarja nov političen in družaben red. Shodu je predsedoval sodrug Josip Berdajs, ki je po govorih dveh ljubljanskih referentov, v katerih sta razložila zbranim rudarjem političen položaj in označila gospodarske in socialne zahteve v bodoči jugoslovanski državi, prebral resolucije, ki so bile sprejete. Predsednik shoda je nato pozivljaj rudarje, da se politično in strokovno čim najbolj organizirajo, da se naroče na delavske strankine liste, kajti organizacija je tista sila, ki edina pomore delavstvu do pravic in ga usposobi za močnega činitelja v državnem in javnem življenju. S krepko besedo je prigovarjal rudarjem tudi rudar sodrug Stergar, naj ostanejo kot doslej tudi v bodoče na braniku socialistične misli, naj se zanašajo edino na svojo lastno moč, kajti le sami morejo ustvariti vzajemno z vsemi drugimi proletarci položaj, v katerem bo njih stanje zadovoljivo in pravično. Izmed rudarjev se je oglasil še sodrug Gruden, ki je naglašal, naj bodo delavci med seboj odkriti in obsojal vse tiste, ki so se dali pod pritiskom vodstva in vladajočih nezdravih razmer zapeljati k denuncijantstvu. Po izpovedi rudarjev so se go-dile tudi krivice pri razdeljevanju živil. Da se izognejo rudarji v bodoče vsem aprovizacijskim krivicam, so izvolili iz svoje srede v svrhu delavske kontrole nad razdeljevanjem živil delavski odbor, v katerega so bili izvoljeni so-

LISTEK.

Nekaj iz domače zgodovine.

(Dalje.)

Veliki kmeti upor leta 1573.

Dolgo so mirovali kmetje. To je bil leta 1515. tako kruto in krvavo zadušeni njih odpor, da so morala preteči desetletja, preden so zopet začeli misliti na odpor. Vedno pa je še na tihem med kmeti tlela misel, da bodo še enkrat vzdignili in tudi zmagali. Kar so začeli očetje, so nadaljevali sinovi. Samo bolj premišljeno in zavedno so ravnali. Sinovi upornikov iz leta 1515. niso šli samo za to v boj, da se odrešijo bremena suženjstva in odvisnosti, ampak so imeli pred očmi še druge, jasne namene. Vedeli so sedaj, kaj pravzaprav hočejo.

Tisti čas je živel na Hrvaškem graščak Franc Tahi, posestnik Susedgrada pri Zagrebu in Stubice v Zagorju. Bil je krut in brezobziren človek. Tahi je siloma jemal mladeniče za vojake, ugrabljeval je kmetom žene in hčere, oskrunjeval jih in zatiral tudi duhovnike ter plemennike. Nihče mu ni smel ugovarjati, nihče ga motiti v njegovih krutostih. Silil je podložnike, da so mu za drag denar odkupovali stara in nerabna kljuseta; živino in pse so mu morali rediti podložniki zastoni in odkupovati so mu morali tudi vino. Če je poginil gospodarjev pes, ki ga je moral kmet imeti zastoni na reji, je moral kmet za kazen vrniti vola. Po osem let ni izplačal nikake dneve.

Tako pa niso živeli je Tahijevi podložniki. Povsod se jim je slabo godilo. Tu boljše, tam slabše, kmeten je bil za kmetliški gospod. Zakaj postava ni bila za kmeti bila je proti njemu. Republika in zahteva delavnega kmeta. Edina njegova pravica je bila delo. S polno pravico se je torej pritožil hrvaški škof v tedanji dobi svojemu cesarju, ko je rekel: »Pri nas živina v hlevu bolje živi nego kmet!«

Kmetje se pritožijo na Dunaju pri kralju Maksimilijanu II., ki pošlje na Hrvaško poslanca, da preiskuje vso zadevo. Kmetje izjavijo poslancu, da bodo odslej služili le kralju in onemu, katerega določi kralj za gospodarja, če ni Tahij, če krvi. Ta izjava je silno razkačila Tahija in druge graščake, ki so sklenili vojno zoper kmete.

Ker so kmetje videli, da jim pritožbe pri vladarju ne pomagajo mnogo in jih graščaki še naprej zatirajo, jim konečno ni preostajalo drugega, kakor da postavijo na svoje noge in si pomagajo sami, ker jim nihče drug ne priskočiti na pomoč.

Že spomladi leta 1572. so se začeli hrvaški kmetje okoli Suseda, Stubice, Vrdovca, Stupnika, Cesargrada itd. skrivaj shajati in posvetovati o uporu. Zedinili so se in zahtevali: da se osvobodi kmet, da se odpravi dave kakor tudi razne naklade in drugi davki, ki so se oznanjevali kmetom s prižnice. Kmetje so se začeli oboroževati in pošiljati svoje poslanca po Hrvaškem, Štajerskem in Kranjskem, da bi se tudi po teh deželah kmetje spuntali zoper graščake. Hrvaški ban je izkušal pomiriti kmete, a brezuspešno.

Tudi slovenski kmetje na južnem Štajerskem in Kranjskem so se dvignili in zahtevali »Staro pravdo«. Kmetje so nameravali v Zagrebu ustanoviti novo vladno, samo da bi dali davke, da jih nihče ne prevara in da bi opravljati tudi branice turške granice.

S Hrvaškega se je začelo širiti uporniško gibanje. To je bilo vodstvo, ki naj pripravlja pot k vstaji. Vsak, ki je bil zadovoljen z določenim načrtom, je prisegel, da bo pospeševal upor po svojih močeh. Na klubok so si uporniki natikali zimzelen ali bršljinovo vejico, soseskam pa je uporni odbor pošiljal petelinova peresa kot vabilo k pristopu. Uporniki so se naglo množili. Dasi so imeli uporniki tudi denar, vendar niso kupovali pristašev.

Na čelu vsemu temu obsežnemu gibanju so stali trije močje: Matija Gubec, Andrej Pasanec in Gušetič. Za vrhovnega vojaškega poveljnika je bil določen Ilija Gregorič, rodом Belokranjec. Prvi trije so bili voditelji gibanja, so kot taki imeli tudi sodno oblast nad svojimi pristaši, ki jih je bilo vedno več.

Uporniki so se hoteli najprej osvoboditi. Hoteli so s tem reči: sprava je nemogoča, boj naj odloči. Ko se osvobode, ustvarijo iz slovensko-hrvaških pokrajin, samostojno državo pod vladjo cesarja samega. Da bi odstavili cesarja, na to ni nihče mislil. Samostojno državo pa so hoteli imeti iz tehle vzrokov: 1. da bi sami pobirali davke, 2. da bi se v slučaju sile (turških napadov) sami branili, 3. da bi se sami upravljali.

(Dalje.)

drugi: Gruden Ivan, Stergar Rok, Repovš Jožef, Rozman Franc, Sitar Franc in sodružica Mert Alojzija. Nato je zaključil predsednik po več kot dvehurnem zborovanju lepo uspeli shod.

Edinstvo s Srbijo.

Včeraj se je Narodno vijeće v Zagrebu sestalo na važno sejo, da se čimprej izvede dejansko ujedinjenje vseh jugoslovanskih ozemelj od Soče do Vardarja. Kajti nujna potreba je, da dobimo enotno zastopstvo na zunaj, da se na ta način uniči lakomnost italijanskih imperialističnih mogotcev, ki poželjuje iztezajo svoje kremplje po slovenskem ozemlju. Energično je treba nastopiti proti vsem črnožoltim rovarjem, ki bi radi ubili mlado Svobodo jugoslovanske države in znova uvedli avstroogrsko policijsko barabstvo. Socialni demokrati smo navdušeni zagovorniki narodnega ujedinjenja, vendar bistvu svobode ne odgovarja skupna vlada z regentom na čelu, marveč — kakor so zahtevali pri tej zgodovinski znameniti seji jugoslovanski socialisti — direktorij treh članov. Za ta minoritetni predlog je poleg socialistov glasoval edino dr. Čabrajčić iz Bosne. Debate so se vršile na podlagi znanih predlogov dalmatinske narodne vlade. Večina v N. V. je formulirala svoj poseben predlog, ki so ga podpisali dr. Lukinić (hrv. srb. koalicija), Vojislav Šola (bos. srb.), dr. Krstelj (Dalmatince) in dr. Vekoslav Kukovec (J. D. S.) in ki zahteva popolno zedinjenje s Srbijo in Črno goro, centralno vlado in konstituantno; temelj za pogajanja glede ujedinjenja naj bi bila krfski pakt iz leta 1917 in dalmatinski nasvet; nadalje se določa, naj stopi Narodno vijeće v stik s srbsko vlado, sestavi novo vlado ter uspeh teh pogajanj takoj predloži v odobrenje osrednjemu odboru Narodnega vijeća. Starčevićanci in zastopniki SLS so stavili izprva vsak zase, potem pa skupen predlog, v katerem se izrekajo za to, da naj se stori ena edinstvena država in vlada. Toda ne takoj, marveč da se naj Narodno vijeće pooblasti, da stopi v pogajanja s kraljevsko srbsko vlado.

Nadalje je predložil dr. Tresić-Pavičić svoj poseben predlog, ki je še dalekosežnejši nego predlog večine in ki zahteva, da naj se Narodno vijeće takoj odpelje v Beograd in naj s srbsko vlado sestavi centralno ministrstvo. Odposlanca slovenskih in hrvatskih socialnih demokratov (sodruška Anton Kristan in Vitoimir Korač) sta vložila predlog, ki se v bistvu strinja s predlogom večine, toda neče regentstva, temveč direktorij treh članov. Stjepan Radić je končno v svojem predlogu konstruiral tri zavezniške države s tremi regenti.

Na teh temeljih se je včeraj pričela debata, ki je bila naravno nad vse živahna. Navzlic nesoglasju in kljub ostrim, mestoma celo burnim debatam, se je v razpravi pokazalo, da vendar prevladuje v vseh uverjenje, da veliki zgodovinski moment ne sme najti malih ljudi in da velika doba ter izredni odločujoči dogodki zahtevajo odločilne korake. In dasi se je izprva zdelo, da se pojavljajo razni separatistični nazori in silijo na površje, in da je situacija jako kočljiva, se je vendar po izvajanju zastopnikov raznih strank in struj, med katerimi so se k besedi oglašali za Slovence dr. Kukovec, dr. Rybač, dr. Kramer, sodrug Kristan, dr. Cankar — in po izvajanjih dr. Smolake sprejel njegov predlog, naj se debata zaključi ter se izbere sedemčlenska komisija, ki naj na podlagi podanih predlogov formulira končni sporazumni predlog. S tem je bila nedeljska seja ob pol dveh popoldne končana.

Komisija se je sestala ob štirih popoldne. Ob sedmih zvečer je plenumu Narodnega vijeća vročila tale predlog:

Narodno vijeće SHS proglašja v soglasju s svojimi dosedanjimi zaključki in izjavo vlade kraljevine Srbije ujedinjenje države SHS, stvorjene na vsem strnjenem jugoslovanskem področju bivše avstroogrške monarhije s kraljevino Srbijo in Črno goro v eno edinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev in voli odbor, obstoječ iz 28 mož s polnim pooblastilom, da v sporazumu z vlado kraljevine Srbije in s predstavitelji vseh strank v Srbiji in Črni gori brez odlaganja izvede organizacijo edinstvene države po predloženih navodilih. Dotične zaključke bo ratificiralo na svojem prvem sestanku Državno vijeće, kateremu naj pripadajo poleg predstavitev kraljevine Srbije in Črne gore vsi člani današnjega Narodnega vijeća v Zagrebu, pomnoženi s predstavitelji jugoslovanskega odbora v Londonu. V odbor, ki naj izvrši gornjo nalogo, so izbrani ti-le

gospodje: dr. Barac Franc, dr. Cankar Izidor, dr. Čabrajčić Luka, dr. Drinković Mate, Grgjić Stepan, dr. Hrasnica Halibeg, Korač Vitoimir, dr. Korošec Anton, dr. Kramer Albert, Kristan Anton, dr. Laginja Matko, dr. Lorković Ivan, dr. Lukinić Edo, Ljubibratić Sava, dr. Paleček Ivan, dr. Pavelić Ante, dr. Petričić Živko, dr. Popović Dušan, Pribičević Svetozar, Radić Stjepan, dr. Smolaka Josip, Stajić Vaso, dr. Šunarić Josip, Svrzo Hamid, Šola Vojislav, dr. Tresić-Pavičić Ante, dr. Trumbić Ante in dr. Šimrak Janko.

Člani odbora, ki so zadržani, so pooblašteni imenovati naslednika s pismenim pooblastilom.

Seja se je končala 10 minut pred 11. uro in so bili predlogi sprejeti z vsemi glasovi proti glasu Stepana Radića. Za minoritetni predlog socialistov, ki zahtevajo mesto regenta direktorij treh članov, so glasovali edino le socialisti in dr. Čabrajčić iz Bosne.

Resen poziv.

Enkrat smo že na tem mestu povedali, da nismo posebno zadovoljni z vsemi osebami, ki vladajo sedaj pri nas in da ni naloga narodne vlade le ta, da uvede slovenski državni jezik, ampak da mora pasti tudi zloglasni avstrijski sistem.

To smo povedali; reči pa moramo, da smo se že takrat zavedali, da sedaj obstoječa vlada tega storiti ne more, ker je deloma sestavljena iz ljudi, ki so sicer mogoče osebno dobri Slovenci in tudi drugače poštenjaki, ki pa svoje bivega avstrijskega podaniškega duha ne morejo zatajiti in se ga otresti.

Kateri ljudje sedijo pri Narodni vladi? Razum nekaterih, katerim radi priznamo, da so v Avstriji zaslužili zaradi svojega mišljenja in delovanja veleizdajniške vislice, sedijo pri vladi tudi ljudje, ki so se Avstriji nasproti obnašali tako patriotično, da je nas bilo vedno mesto njih sram, ki so bili tako črnožolti, kakor katerikoli Nemeč in ki so vsak dan peli slavo avstrijski zmagoviti armadi in njenim slavnim vojskovodjem.

Vprašamo: ali je prav, da sede ti gospodje sedaj v Narodni vladi?

Kaj si misli naš narod, ko vidi, da vlada v imenu slobodnega naroda mož, ki je bil skozi leta ljubljene dvora, zagovornik vseh vojaških avstrijskih zahtev, mož, ki je leta 1915 pošiljal slovensko mladino umirat za Habsburžana.

Kaj si misli naš narod, ko vidi sedeti pri vladni mizi ljudi, ki so krčevito otresali raz sebe le sum nepatriotizma, ljudje, ki so zabavali nadvojvoda Friderika, volili krvnika Borojeviča za častnega člana ljubljanske prestolnice, ki so vsak god in rojstni dan kakega Habsburžana porabili v to, da so se cedili oskudnega patriotizma in bizantinizma, ljudi, ki so proslavljali vsako avstrijsko zmago?

In kaj si mislijo še le Srbi o naši vladi, kaj ententa? Ali bi bilo čudno, če bi nam vsi ne zapuili in bili mnenja, da so v enem dnevu avstrijski patriot ne more preleviti v odkritosrčnega zaveznika entente.

Nobeni stranki ne manjka ljudi, katerih politična preteklost je prosta takih patriotično avstrijskih izbruhov, ljudi, ki nas — v vlado poklicani, ne bi diskreditirali med ljudstvom in pri naših prijateljev v ententi. Že v sedanji vladi sedi nekaj mož vseh strank, katerim v tem pogledu ne moremo ničesar očitati; naj se nemudoma avstrijsko kompromitirani nadomeste z drugimi! Ti bivši avstrijski patrioti se tudi v novega duha živeti ne morejo in so kot taki največja ovira vsaki koreniti izpremembi sistema. Ali moramo res čakati, da nas Srbi očistijo in uvedejo pri nas demokratskega duha? Nimamo li sami dovolj moči za to?

Naše ljudstvo, predvsem slovenski socialist je z ozirom na težko dobo prvih dni nove države molčal — sedaj pa zahteva, da izginejo bivši avstrijski patrioti iz pozorišča vodilnih politikov.

Kaj čuda, da se godijo tako nerazumljive stvari po Slovenskem in po Hrvatskem — tudi Hrvati se niso znali otresti vseh predstavitev črnožoltega patriotizma — tako nerazumljive stvari, pravimo, da ležejo danes v odgovorne in vodilne službe ljudje, ki so še v oktobru bili nasprotniki narodnega združenja izven okvirja bivše monarhije!

Kaj čuda, da nekateri naši vodilni možje še vedno gledajo skozi stara avstrijska očala in svojih nekdanih sopatriotcev ne morejo puščati na cedilu!

Kaj čuda, da se sploh kaj pogovarja in sklepa o tem, kam naj se pošlje Borojeviča, Sarkotiča, Lipovščaka in drugo generalsko golazen! Vsem tem stvarim mora biti enkrat za vselej konec!!

Nov čas zahteva novih ljudi, ki so že v stari Avstriji le zato živeli, ker so morali v njej živeti, ki pa so v svojem srcu že takrat bili državljani svobodne demokratične Jugoslavije.

n. n.

S shoda v „Unionu“.

Tudi v unionski dvorani so imeli včeraj dopoldne shod nekaki »monarhisti«, ki so zavzeli nekako tako stališče, kakor da bi slovensko ljudstvo ne bilo pripravljeno, storiti vse, da se osnuje Jugoslavija kot velika enotna demokratična država, da si zagotovi eksistenco. Sprejeli so naslednjo resolucijo:

Na javnem shodu dne 24. novembra 1918 v Ljubljani zbrani zastopniki prebivalcev ozemlj Gorjske, Trsta, Istre, Notranjske in vseh drugih še nezasedenih slovenskih pokrajin

ugotavljajo:

1. Da vstraja ves narod neomajeno na od predsednika Wilsona proklamiranem načelu narodne samoodločbe, v smislu katere se je opetovano izjavil, zlasti pa na zasedenem ozemlju, za narodno in politično združitve vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno edinstveno, suvereno državo, tako potom plebescita, kakor na slovesen način po svojih zastopnikih v Zagrebu, dne 29. oktobra 1918.

2. Da je položaj vseh teh pokrajin vsled likvidacije bivše avstro-ogrške države in razpada njene armade postal velekritičen zlasti na okupiranem ozemlju, kjer vsled rekvizicij, internacij, zaprtja mej in ustavitve prometa ter vsled politične brezpravnosti in nepodučnosti ljudstva o položaju, dalje vsled nameranih deportacij, grozi naravnost gospodarska, prehranjevalna, politična in nacionalna katastrofa, ki bi se mogla vsled obupnega položaja izcimiti v krvoprelitje, tembolj ker nimamo nikakega mednarodno priznanega zastopstva, niti mednarodnega varstva.

3. Da Narodno vijeće v Zagrebu in Narodna vlada v Ljubljani nista še mednarodno priznani in vsled tega ne moreta ščititi naših koristi in nas mednarodno zastopati.

Zato se obračamo na Kraljevo Srbsko vlado z nujno prošnjo, da nemudoma ukrene vse potrebno v naše varstvo in

1. imenom ententnih in zedinjenih severo-ameriških držav zasede s svojimi četami jugoslovansko ozemlje in prevzame vojaško organizacijo in vodstvo naših čet,

2. izposluje zasedbo okupiranega ozemlja potom drugih ententnih in ameriških čet,

3. posreduje kar najnujnejše, da se izstradano prebivalstvo, zlasti ono v okupiranem ozemlju preskrbi z zadostnimi živili, in končno izposluje povratek vseh internirancev in izgnancev v njih domačije ter obnovitev polne politične in osebne svobode naroda.

Razširjajte „Naprej“!

V tako važnem času, kot je sedanj, mora biti vsak posameznik, ki mu je mar svoboda in pravičnost, naročnik dnevnika »Naprej«. Noben slovenski dnevnik ne piše vsak dan toliko in tako jasno o socializmu in republiki, kakor »Naprej«. Socializem je svetovni problem, ki ga mora priznati vsak človek. Ves napredek stranke je v najtesnejši zvezi z razvojem delavskega časopisja. Zato, delavci, ki vam je pri srcu napredek in blaginja vas in vaših tovarišev, agitirajte neprehoma za »Naprej« ter mu pridobite tako število naročnikov, da bo v vsakem oziru lahko tekmoval z nasprotniki. Vse, kar pridobite listu, pridobite sebi! Čim več dobi »Naprej« odjemalcev, tem boljši bo, in s tem večjim uspehom Vam bo služil v vsakem oziru. Ne pozabite nikdar na »Naprej«. Neštete priliko imate, da agitirate zanj. Kadarkoli pridete med ljudi, lahko priporočate »Naprej«. Povejte delavcem, da je to list, ki zastopa njih interese, ki jih poučuje, ki jim poroča o vseh dogodkih, ki jim naznanja, kar je zanje potrebno, ki jih zagovarja, ki jih podpira v boju! Povejte jim, koliko jih je med vami, ki so se izobrazili in izpoznali razmere v pravi luči ob dolgoletnem čitanju »Zarje« in »Napreja«. Ne popustite nikoli v tej agitaciji. Mislite na to, da ne smemo nikdar obstati. Vedno naprej, naprej! mora biti naše geslo. To Vas mora voditi tudi v delu za vaš list.

Politični pregled.

— Maribor v slovenskih rokah. Iz Maribora se brzojavno poroča, da je jugoslovansko vojaštvo v soboto razorožilo nemško gardo v Mariboru. Ranjeni sta bili dve osebi. Maribor se nahaja v slovenskih rokah.

— Življa za Bosno in Dalmacijo. Vrhovno srbsko poveljstvo javlja: Šest parnikov, ki se nahajajo v pri-

staniščih v Dubrovniku je dobilo nalog, naj se nemudoma odpeljejo v Solun, da nakrcajo tam hrano in živila za Bosno in Dalmacijo. Tudi za prehrano ostalih jugoslovanskih zemelj je že preskrbljeno.

Reka — jugoslovansko mesto. V petek zvečer je priplula v Bakar pri Reki ameriška vojna ladja »Israel« s poveljnikom Asty, ki se je izkrcal. Pozdravljen od zastopnika Narodnega vjeća in drugih funkcionarjev, je ameriški poveljnik na konferenci izjavil: Amerika smatra Reko za jugoslovansko mesto, kjer Italijani nimajo pravice intervenirati. Italiji se je le dovolila začasna okupacija Istre, ne pa Reke. Nato je ameriški poveljnik prevzel v imenu Amerike protektorat nad jugoslovanskimi vojnimi ladjami v Bakru in Kraljevi. V soboto je ameriška ladja odplula v Split in Kotor, od koder se vrne zopet v Bakar.

Krajevni Narodni svet v Trstu razpuščen. Dne 23. novembra ob 9. uri dopoldne so bili k predstojniku redarstvene oblasti v Trstu pozvani naslednji člani Krajevnega narodnega sveta: dr. Otokar Rybač, Anton Miklavc, dr. Josip Ferfolja, dr. Edvard Slavik in dr. Josip Wilfan. Ker je dr. Rybač odsoten iz Trsta, dr. Ferfolja bolan in ker je dr. Slavik bo isti uri imel razpravo pred vojnim sodiščem, sta se oglasila samo dr. Wilfan in Miklavc. Sprejel ju je neki nadporočnik (tenente), ki je povabljenec prečital dopis tukajšnjega guvernerja, ki se je glasil približno takole: Z ozirom na to, da so italijanske čete dosegle demarkacijsko črto, da je promet čez to črto v ozemlje bivše avstro-ogrške monarhije prekinjen, in da to odredbo narekujejo vsled prejetih poročil oziroma vojaške varnosti, se odreja razpust jugoslovanskega Narodnega sveta v Trstu in zapora njegovih lokalov. Ali je bila ta odredba glede zapore vsebovana v guvernerjevem dopisu, se dr. Wilfan več ne spominja. Zahtevani prepis se mu je odrekal, ravnotako sestava zapisnika o protestu proti tej odredbi. Če ni bilo v guvernerjevem dopisu nič rečeno o zapori prostorov, je vsekakor omenjeni nadporočnik to naredbo istočasno naznanil. Ni pustil, da bi se dr. Wilfan in Miklavc ali samo eden od njiju odstranil, vzel je s seboj 4 karabinerje in šel takoj v prostore Narodnega sveta v Slovanski čitalnici, dal odstraniti vse, ki so se tam nahajali, in stavil na izhode pečate, odredivši, da bodo karabinerji stražili njih izhode podnevi in ponoči. Vložil se proti razpustu Narodnega sveta protest pri guvernerju.

Narodno vjeće protestira proti zasedbi slovenskih krajev. Narodno vjeće v Zagrebu je odposlalo vnanjemu ministrstvu v Rimu protestno noto proti zasedbi slovenskih krajev po italijanskih četah. Protestiramo — pravi Narodno vjeće — proti temu, da italijanske čete zasedajo naše jugoslovansko ozemlje Istro, Slovenijo, hrvatsko in slovensko obrežje, posamezne točke Dalmacije ter naša mesta ob Jadranu ter se italijansko vojno vodstvo niti ne drži demarkacijske črte, ki je bila določena med entento in bivšim avstro-ogrskim vrhovnim armadnim vodstvom. Država SHS nikakor ne bo priznala definitivne zasedbe teh pokrajin do Soče in do gorovja severozapadno od te reke. Z ozirom na narodnost prebivalstva, njegovo čuvstvovanje, njegovo ekonomsko in geografsko stališče, spadajo te dežele v okvir svobodne države Jugoslavije. Njegovo Narodno Vjeće protestira proti načinu, kako italijanske oblasti odstavljajo v teh krajih prejšnje oblasti, odpravljajo slovenski jezik ter uvažajo italijansko oblast. Po zadnjih informacijah Narodnega vjeća so uvedle italijanske oblasti v Trstu kazenski in civilni red, kar je popolnoma v nasprotju z določili mednarodnega prava. Italijani so v Pulju odstranili vse jugoslovansko prebivalstvo, ki nima v Pulju nobenih nepremičnin. Osrednja vlada SHS je preskrbela z živili iz svojih zalog prebivalstvo Istre in Primorske. Italijani so ta živila prebivalstvu vzeli in zase rekvirirali. Aprovizija Dalmacije je popolnoma prenehala, položaj prebivalstva v okupiranih krajih z ozirom na prehrano je obupen. Poleg tega so se začeli Italijani polasčati naših pomorskih objektov ter jemati tudi vojno brodovje, ki je last države SHS. Z ozirom na te navedene okoliščine smatra Narodno vjeće za potrebno, da se položaj pojasni in sporoča ta dejstva v vednost italijanske vlade. — Narodno vjeće je odposlalo to noto s posebnim spremstvom tudi vladam entente v London, Pariz in Washington.

Češka pomoč Nemški Avstriji. Kakor poroča »Freundenblatt«, je dobil češki poslanik na Dunaju, Tusar, obvestilo iz Pariza, da so živila za Čehoslovaško državo na poti v Trst. Vzlic temu pričakuje Tusar resnično pomoč od entente šele v dveh ali treh mesecih. Potem šele bo mogla Čehoslovaška država dajati živila tudi Nemški Avstriji. Glede preskrbe s premogom se je izjavil poslanik Tusar sotrudniku »Freundenblatt«: Vseled svoječasno ustanovljenega prometa med raz-

ličnimi evropskimi državami smo morali rabiti namesto nemškega premoga ostrovskega premoga. Vsled tega pa je bilo pošiljanje ostrovskega premoga na Dunaju docela ustavljeno. S premogom iz karvinskega okoliša, ki je v poljskih rokah, seveda ne moremo razpolagati. Vsled težkoč poslednjih časov glede premoga iz severne Češke, ki je v rokah nemškega dela Češke, smo morali rabiti ostrovskega premoga tudi za železnice. Sedaj upamo na skorajšnjo rešitev teh težkoč, ker je, kakor čujem, že na potu prusko-šleski premog in ker je med nami in Prusijo že rešeno vprašanje radi vagonov. Ravnotako se nam je posrečilo dobiti premog za naše železnice iz severne Češke; zato bo ostravski premog zopet na razpolago Nemški Avstriji. Pravtako garantiramo tudi prosti prevoz karvinskega premoga na Dunaju. Položaja ne smatram več neugodnim, ker je treba sedaj rešiti prometno-tehnična vprašanja, ne pa političnih.

»Komunistična stranka« na Dunaju. V zadnjem času je na Dunaju neka gotova truma delavstva pričela v letakih, namenjenih delavcem in vojakom, živahno agitacijo za pristop v novo »Komunistično stranko«, ki že izdaja tednik »Der Weckruf« (Dramilo). Tej novi socialistični stranki podtikajo usodno streljanje v državni zbornici in burkasto zasedbo »Neue Freie Presse«. Njen program, kolikor je očitno iz letakov, obstoji v naslednjih dveh glavnih zahtevah: Razlastitev veleposestništva in prevzemanje kapitalističnega proizvodnje. Njeno geslo je: »Naša ura je udarila«. Nastopa ostro proti nemškoavstrijski socialni demokraciji in ji očita mlačnost, popustljivost, da, izdajstvo ljudskih koristi in strahopetnost. Socialna demokracija bi se morala polastiti vse oblasti v državi in ustanoviti socialistično republiko, ne pa se zadovoljiti z meščansko-demokracijsko ljudovlado. S tem obotavljanjem izgube socialisti veliko, zgodovinsko priložnost. Pristaše mlade stranke podžiga in dviga revolucionarno navdušenje in iz njihovih besed zveni krasen idealizem, kar priznava celo »Arbeiter Zeitung«.

Pred razpadom Nemčije? Iz Berlina se brzojavno poroča: Položaj se je tako poostiril, da lahko pride vsak trenutek do katastrofe. Razmere med socialno demokratično večino in med neodvisnimi socialisti je napeto. Položaj poostriže silno pomanjkanje živil in velike prometne težave. V Oldenburgu, v Bremenu in v pruskem mestu Staade je opažati očitno republikansko gibanje s separatističnimi tendencami. Tudi na Bavarskem je opažati silno gibanje, naperjeno proti Prusiji, kateri se očita, da zapostavlja druge države in jih hoče terorizirati. To gibanje narašča in prav lahko se zgodi, da se Bavarska loči od Prusije ter stopi v državno zvezo z Avstrijo. V ponedeljek se vrši v Berlinu posvetovanje nemških voditeljev, da bi preprečili grozeči razpad nekdanj mogočne nemške države. Značilno je, da na to konferenco niso povabljeni zastopniki dunajske avstrijske vlade, dasi je Avstrija službeno proglasila, da se pridruži nemški državi.

Usoda bivšega cesarja Viljema. »Weekly Dispatch« z dne 23. novembra poroča, da se položaj bivšega cesarja Viljema nemara že jutri izpremeni. Aliiranci vedo natančno, kaj se godi na gradu Amerongen. Lahko bi dokazali, da je bivši cesar faktor, katerega v političnih stvareh Nemčije ne kaže zanemarjati. Clemenceau je storil gotove ukrepe, ki najbrž ne bodo brez upliva na Viljemov položaj. Uspeh bo znabiti že v nekaj dneh znan. — Bivši ameriški poslanik na Dunaju, Penfield, predlaga, naj internirajo bivšega cesarja Viljema na vprašnem otoku.

Šolstvo na Ogrskem. Ogrski brzojavni urad poroča: Minister za uk in bogočastje, Lovász, je izdal odredbo, po kateri naj velja v državnih osnovnih šolah za materni jezik oni, ki ga govori večina učencev kot materni jezik. Ta odredba, pravi omenjeni urad, pomenja popolno enakopravnost narodnostij v šolah.

Nemci opustošili Beograd. Dr. Tresić-Pavičić, ki se je vrnil iz Beograda v Zagreb, poroča, da so nemške čete Beograd popolnoma oplenile. Kraljev двореc je hudo razdejan. Živeža v Beogradu zelo primanjkuje, ker so Nemci vse odnesli. Doslej je v Beogradu komaj četrtnina prejšnjega prebivalstva.

Iz angleškega parlamenta. V prestolnem govoru, s katerim je bil zaključen angleški parlament, se med drugim izjavlja, da daje premirje upanje na skorajšen časten in trajen mir. Prestolni govor omenja nadalje, da se v kratkem razširi volilna pravica, ter izreka upanje, da se sloga angleškega ljudstva, ki se je v vojni tako sijajno obnesla, tudi nadalje ohrani.

Zaprti sindikalisti na Francoskem izpuščeni. »Progres de Lyon« poroča iz Pariza: Izvrševalni odbor Splošne delavske zveze je pri ministrskem predsedniku Clemenceauju dosegel takojšnjo izpustitev vseh sindikalistov, zaprtih zaradi notranje-političnega delovanja.

Belgijski kralj zopet v Bruslju. Bruselj, 23. novembra. Danes je kralj Albert v spremstvu kraljice,

princa Waleskega in zastopnikov zveznih armad na čelu dveh divizij imel slovesen vhod v stolno mesto. Prebivalstvo ga je sprejelo z nepopisnim navdušenjem in je čete radostno pozdravljalo in obsipalo s cvetkami.

Splošna stavka v Turinu. Iz Turina se švicarskim listom brzojavlja: Četudi je odpravljena cenzura, vendar »Avanti« že več dni ni izšel. Poroča se nadalje, da je izbruhnila v Turinu že pred tremi dnevi splošna stavka, ki še traja.

Osemurni delavnik na Poljskem. Iz Varšave poroča korespondenčni urad: Poljsko železniško ministrstvo je odredilo uvedbo osemurnega delavnika v železniški službi na vsem poljskem ozemlju.

S sej Narodne vlade SHS

Z 21. seje v Ljubljani, z dne 22. novembra 1918.

Narodna vlada je razpravljala o gnotnem položaju vojaštva, ki je nastal vsled demobilizacije. Mnogo neaktivnih častnikov je sedaj brez sredstev; z vojsko so izgubili toliko časa, da mnogi ne nameravajo nadaljevati študij, ampak si žele skorajšnje službe. V državi SHS bo na razpolago dosti služb za izobražence, zlasti pri pošti in železnici. Ustanove se približno tri mesece trajajoči tečaji za poštne, železniške in druge uradnike, ki ne rabijo visokošolskih študij. Rezervni častniki, ki se jih hočejo udeležiti, dobe za ta čas svojo polno plačo in se po uspešno dovršenih tečajih nastavijo v državni službi. Rezervni častniki, ki ne reflektirajo na državno službo, a so začasno brez zaslužka, dobe enkratno odpravo v znesku trimesečne plače. — Naredba glede plače podčastnikov se je tolmačila pomotoma tako, da znašajo vsi prejemniki podčastnikov samo 5 kron dnevno, dočim je bila naredba mišljena tako, da je 5 K le doklada za nadaljnje službovanje, ki se torej dalje službečim podčastnikom izplača poleg njihove stalne plače.

Dan na dan se javlja veliko število kompetentov za razne državne službe. Če dotični poverjenik, na katerega se prosilec obrne, zaenkrat nima primerne mesta, se odstopi prošnja predsedstvu, ki napravi seznam vseh razpoložljivih moči, ki so se stavile na razpolago, s kratko označbo starosti, izobrazbe itd. kompetentove. Ti seznamki se pošljejo v gotovih rokih vsem poverjenikom, da si iz njih lahko izberejo primerne moči.

Odobri se naredba poverjeništvu za prehrano, da sme v slovenskem ozemlju spravljati v promet žito, mlinске izdelke, fižol in krompir le žitni zavod v Ljubljani, govejo živino, prašiče, meso in mast pa le vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani. Izvzete so množine do 20 kg (pri krompirju do 50 kg) za lastno gospodinjstvo.

Dne 1. decembra dobe plačo vsi železniški uslužbenci, ki so se prijavili v službovanje pri Narodni vladi SHS v Ljubljani, brez ozira na to, ali začasno vrše službo ali ne, če ne dobivajo plače od italijanske vlade.

Nato je poročal poverjenik Narodne vlade za Trst dr. Otokar Rybač obširno o položaju v Trstu in zasedenem ozemlju sploh. Vršil se je temeljit posvet o vseh mogočih korakih, ki naj se store proti odcepitvi naših rojakov v zasedenem ozemlju.

Dnevne vesti.

Izplačevanje častniških prejemkov za november pri gospodarskem uradu štalskega poveljstva v Ljubljani. Tisti slovenski častniki, ki se niso dobili svojih pristojbin za mesec november 1918, imajo prinesiti s seboj vse prejšnje vojaške listine, kakor potne listine, dopustnico, prejšnjo legitimacijo, izkaz o zadnji gaži, knjižico za obleko itd. Vsaka zloraba ali prevara v tem pogledu spada kot zločin proti sedanjemu državni vladi pod določbo prekega sode in se ima kaznovati s smrtjo.

Zastopnikom Jugoslovancov na Nemškem Štajerskem. Dne 13. novembra 1918 se je za prehodno dobo konstituiralo Jugoslovansko zastopništvo za Nemško Štajersko s sedežem v Gradcu. Zastopništvo je sestavljeno iz predsedništva, ki ga tvorijo zastopniki troimega jugoslovanskega naroda, ter iz 8 članov, ki zastopajo vse sloje. Predsednik je Slovenec Slavko Farkaš, prvi podpredsednik je Hrvat dr. Ivan Galenić, drugi podpredsednik je Srb Gjuro I. Kočić. Člani-poročevalci so: za vojaštvo in dijaštvo dr. Vekoslav Vršić; za uradništvo Franc Vršić; za trgovinstvo in obrtništvo Pavel Šega; za delavstvo Josip Likar in Matija Kukman.

Prepoved živinskih sejmov. Po dosedanjih naredbah odredjena prepoved živinskih sejmov je do preklica veljavna, ker drugače ni mogoče nadzirati prometa z živino, oziroma preprečiti nedopustnega premikanja klavne živine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. — Poverjeništvu za kmetijstvo.

Slovenska Koroška v jugoslovanskih rokah. Jugoslovanske čete so zasedle Borovlje in Spodnji Dravograd. Pliberk je zasedel oddelek celjskega pehotnega polka z aktivnim sodelovanjem srbske čete. Južno od Drave je Koroška zasedena in je v slovenskih rokah. Vse se je izvršilo brez prelivanja krvi. Povsod vlada mir in red.

— **Prepušć posetiva.** Jožef Habsburško-Lotarinški je ponudil poljedelskemu ministru vse svoje pojge, da se razdeli med prebivalstvo.

— **Zaplenjeno blago saškega dvornega vlaka.** Dvorni vlak bivšega saškega kralja je nadomestno generalno poveljstvo v Dresdenu ustavilo in preiskalo naslednji dan po pooblaščenju združenega revolucionarnega delavskega in vojaškega sveta mesto Dresdena. Tem povodom so zaplenili v dvornem vlaku dve vreči kave, pet vreč moke, 29 kosov sladkorja, 46 zabojev ialec, 120 kilogramov petroleja in 600 sveč.

— **Italijani zapuščajo naše kraje vsled revolucije v Italiji.** Večina italijanskih čet v okupiranem slovenskem ozemlju je včeraj dobila povelje, naj se nemudoma vrnejo v Italijo, kjer je baje izbruhnila revolucija.

Shodi.

Ustanovni zbor podružnice izobraževalnega društva »Svobode« za Šiško so bo vršili v torek, dne 26. novembra, ob 7. uri zvečer v gostilni »pri Štrnu«. Na zboru poroča sedružica Štebijeja.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes zvečer se ponovi ob pol 8. opereta »Michujevi hčerki« za abonement »A«. — V torek, dne 26. t. m. ob pol 8. zvečer »V Ljubljano jo dajmo« in »Nemški ne znajo«. — V sredo, dne 27. t. m. opereta »Michujevi hčerki« za abonement »B« ob pol 8. zvečer. — V četrtek, dne 28. t. m. ob 2. popoldne se ponovi »Hamlet« izven abonementa kot II. klasična predstava samo za dijake brez spremljevalcev.

Zadnje vesti.

Francoske čete v Zagrebu.

Zagreb, 24. novembra. V Zagreb je dospel danes prvi vlak s francoskimi četami. Prvi oddelek šteje 14 častnikov in 540 mož. Vsega skupaj prispe 2000 mož, ki so določeni za Reko. Poveljnik francoskih čet je takoj odpotoval na Reko v važni politični misiji kot odposlanec ministrskega predsednika Clemenceauja, da zbere informacije o dejanskem položaju in postopanju Italijanov na ozemlju, ki je last Jugoslovancov.

Preobrat na Slovenskem Štajerskem.

Maribor, 24. nov. (K. u.) Danes so se vršili v različnih krajih v okolici Maribora slovenski manifestacijski shodi z dnevnim redom: preobrat na jugoslovanskem ozemlju. Poverjenik za uk in bogočastje dr. Verstovšek je sporočil pozdrave Narodne vlade v Ljubljani. Neki srbski častnik mariborske straže je govoril o pobratimstvu Srbov, Slovencev in Hrvatov. Tudi severno Maribora, posebno v Spielfeldu, so se vršili shodi, ki so bili jako dobro obiskani.

Celje, 24. nov. (K. u.) Ljubljanska Narodna vlada je odredila, da se priključi dosedanja nemška višja gimnazija v Celju slovenski višji gimnaziji. Nemški dijaki dobe nemške paralele v starem gimnazijskem poslopu, in sicer pod pedagoškim vodstvom dosedanjega ravnatelja Profta. Vodstvo člega zavoda je poverjeno ravnatelju Lileku.

Srbi zasedli Maribor.

Maribor, 24. nov. Kakor se nadalje poroča, je jugoslovansko vojaštvo zasedlo vse urade in vzelo v posest tudi pošto. V petek ponoči se je pripeljal v Maribor oddelek 87. pešpolka iz Celja. Nadporočnik, ki se je branil odati orožje in je bil težko ranjen, se imenuje Pugl. Umrl je v bolnici.

Italijani na Tirolskem.

Inomost, 24. novembra. (K. u.) Tekom včerajšnjega popoldneva in večera je prišlo semkaj le par sto Italijanov, konjica, kolesarji, pehota in nekaj avtomobilov, med njimi en oklopni avtomobil. Vkorakanje se je vršilo brez kaknega pripetljaja. Promet v mestu se vrši kakor navadno v polnem miru in redu.

Inomost, 24. novembra. (K. u.) Kakor se čuje na pristojnem mestu, je do sedaj javljenih 15.000 mož italijanskih čet, ki bodo zasedle ozemlje med Hallom na Tirolskem do Zirla (izvzemši Zirl; nahaja se tam precej italijanskih beguncev). V mesto Inomost samo pride le 4000—5000 mož.

Položaj v poljski republiki.

Varšava, 24. novembra. V neki izjavi začasne ljudske vlade Poljske republike se izjava med drugim: Začasna vlada, ki hoče za blaginjo poljskega naroda in poljske države delovati dotlej, ko se sestane ustavodajna skupščina. Ustavodajna skupščina, ki naj izide iz splošne, enake, direktne, tajne in sorazmerne volilne pravice vseh državljanov in državljanek, ki so skončali 21. starostno leto, se skliče početkom prihodnjega leta. Termin za volitve je določen na zadnje nedeljo januarja 1919. Končno veljavno združenje vseh od Polja-

kov naseljenih dežela in pa onih ozemelj, ki se svobodno žele pridružiti Poljski, smatramo za eno svojih poglavitnih nalog. Skušali bomo preprečiti narodnostne ali verske spore. Skušali bomo doseči in vzdržati prijateljske odnose do vseh držav. Za obrambo meja bomo postavili armado. Začasni spori zaradi meja naj ne vodijo v ljute narodnostne borbe. Zatržno upamo, da bodo demokracije Poljske, Litve, Bele Rusije, Ukrajine, Češko-slovaške države, Ogrske in Nemčije omogočile mirno sožitje svobodnih, enakopravnih narodov. Z ozirom na notranjo politiko smatra vlada za nujno, da se izdelajo načrti za ustavodajno skupščino, ki naj uredi razlastitev posestev in razdelitev zemlje med delajoči narod.

Nemška armada ni več sposobna za boj.

Berlin, 24. nov. (K. u.) Wolffov urad poroča: Generalfeldmaršal von Hindenburg je poslal državnemu vodstvu nastopno brzojavko: Poverjenišvo za premirje poroča, da je stališče sovražnih članov poverjenišva, posebno francoskih odklanjajoče, da sovražniki nadalje zahtevajo nemogočne stvari in da ni izključeno, da bodo našli Francozi pravnih razlogov za obnovitev boja. Izrecno moram poudarjati, da nemška vojska vsled trdih premirnih pogojev in pod vtiskom dogodkov v domovini nikakor ne more obnoviti boja. Bojevati se ne bi mogli niti proti francoski armadi sami. Smatram za svojo dolžnost, naglašati to tudi radi tega, ker izhaja iz izjav sovražnih listov, da hočejo sovražne vlade skleniti mir le s tako nemško vlado, ki bi se opirala na večino naroda.

Liebkecht za socialno revolucijo.

Berlin, 24. novembra. Včeraj sta govorila na grobu v revoluciji padlih žrtev sodruga Tick in dr. Liebkecht. »Rote Fahne« pravi, da govornika nista govorila programatično in da strankino vodstvo ni zadovoljno z njima. Liebkecht je izjavil, da je revolucija v nevarnosti ter je pozivljaj navzoče, da se bojujejo, dokler ne bo triumfirala socialna revolucija.

Nobenega uvoza za Nemčijo.

Frankobrod, 23. novembra. Iz Haaga javljajo: Prehranjevalni svet zveznih držav izjavlja, da ententa ne odpošlje v Nemčijo nobenega blaga, dokler se svet ne prepriča in natančno ne spozna, kakšne razmere vladajo v Nemčiji.

Boljševiška armada šteje pol milijona.

London, 24. nov. (K. u.) Poročevalec »Timesov« na sibirski fronti poroča: Boljševiki so zasedli srednjo Rusijo in razpolagajo z arzenali in velikimi zalogami. Sedaj imajo na bojišču 40 divizij, ki so moderno organizirane in štejejo 250.000 mož. Drugih 40 divizij še postavijo. Po primernem izvežbanju bo znašalo število boljševiških čet 500.000 mož.

Promet med Ameriko in Evropo še omejen.

New York, 23. nov. (K. u.) Reuterjev urad poroča: Po podpisu premirja je 100.000 oseb prosilo za potna dovoljenja v Evropo. Ker so omejitve za izdajanje popotnih dovoljenj še vedno veljavne, so odklonili te prošnje. 25.000 oseb čaka v Newyorku na priliko, da se vkrcajo.

Knezonaško praški na begu.

Monakovo, 23. novembra. Praški knezonaško grof Huyn, ki je zapustil svojo škofijo, je na begu v Švico, dospel danes v Monakovo. Začasno biva v tukajšnjem frančiškanskem samostanu.

Kralj Ferdinand pod obtožbo.

Ženeva, 24. novembra. Pariški »Temps« javlja, da so ententne vlade sklenile zahtevati sodno postopanje proti bivšemu bulgarskemu kralju Ferdinandu.

Masaryk odpotoval v Prago.

New York, 23. nov. (K. u.) Reuterjev urad poroča: Masaryk je odpotoval v Evropo, da prevzame predsedstvo nove češke republike.



Razno.

* **Marširati in ne resonirati.** V vsenčistični knjižnici v Upsali na Švedskem so našli pismo, ki je bilo pisano leta 1799. v Berlinu. Prepis tega pisma datira od švedskega kralja Gustava IV. Adolfa. Vsebina tega pisma je naslednja: V berlinski vojni šoli se je vršila skušnja za kadete, kateri je prisostvoval tudi kralj Viljem IV. Skušnja se je vršila gladko in kadeti so dobro odgovarjali, dokler ni prišel na vrsto predmet »filozofija in metafizika«. Sicer so kadeti tudi v teh predmetih dobro odgovarjali na stavljena vprašanja, toda Njegovo Veličanstvo se je kmalu naveličalo poslušati »filozofijo in

metafiziko«. Kralj je vprašal, kaj naj pomeni vse to. Profesor je odgovoril, »da izprašuje iz poglavja o Kantovi filozofiji (pisatelj pisma je tu pripomnil: »neke vrste bedasti ali novomodni filozofi«), ki je dokazala, da ne potrebujejo ljudje niti vere niti zakonov, da so pokorni. Viljem je nato pripomnil: »Kadeti naj se ne uče nobene druge filozofije razen one, ki pravi: Marširati in ne resonirati«. »Nadutega« profesoria, ki je zastrupljaj možgane kadetov z idejami »bedastega« Königsberžana Kanta, je Njegovo Veličanstvo nemilostno odpustilo iz kadetnice. — Človeštvo je od tistega časa preživelo stoletje razvoja in napredka in zdi se nam, da noben berlinski profesor ne bo imel več prilike, da bi »zastrupljale« svoje kadete z idejami in nauki filozofa, ki je kritiziral vse, počenši z dokazi proti božji eksistenci pa do obsojbe pravice, da se smejo ljudje in narodi zatirati ter naziranja, da je vojna večni naraven zakon.

Aprovizacija.

Sveža repa za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo svežo repo v torek, dne 26. t. m., pri Unionu v Spodnji Šiški. Določen je tale red: od 8. do 9. ure dopoldne štev. 1 do 100, od 9. do 10. štev. 101 do 200, od 10. do 11. štev. 201 do 300, popoldne od 2. do 3. štev. 301 do 400, od 3. do 4. štev. 401 do konca. Stranka dobi lahko poljubno množino repe, kilogram stane 20 vinarjev.

Čebula za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo čebulo v torek, dne 26. t. m., dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Delila se bo na zelena nakazila za krompir po naslednjem redu: od 8. do 9. dopoldne štev. 1 do 400, od 9. do 10. štev. 401 do 800, od 10. do 11. štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kilogram stane 1 K 50 vin.

Čebula za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo čebulo v torek, dne 26. t. m., popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Delila se bo na zelena nakazila za krompir po naslednjem redu: od 2. do 3. popoldne štev. 1 do 400, od 3. do 4. štev. 401 do 800, od 4. do 5. štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osobo 2 kg čebule, kilogram stane 1 K 50 vin.

Petrolej za rodbine v IV., V. in VI. okraju. Na vsak tretji odrezek A izkaznic za IV., V. in VI. okraj se dobi četrt litra petroleja, in sicer v sledečih trgovinah. Za IV. okraj pri Premku, Pred Igriščem, na štev. 1 do 200 dne 27. novembra, na štev. 201 do 400 dne 28. novembra, na štev. 401 do 640 dne 29. novembra. — Pri Leskovcu-Medenu, Jurčičev trg, na štev. 641 do 900 dne 27. novembra, na štev. 901 do 1100 dne 28. novembra, na štev. 1101 do konca dne 29. novembra. — Za V. okraj pri Svetliču, Dunajska cesta, na štev. 1 do 200 dne 27. novembra, na štev. 201 do 400 dne 28. novembra, na štev. 401 do 640 dne 29. novembra, pri Češnovarju, Kolodvorska ulica, na štev. 641 do konca dne 27. novembra. — Za VI. okraj pri Češnovarju, Kolodvorska ulica, na štev. 1 do 200 dne 28. novembra, na štev. 201 do 380 dne 29. novembra; pri Omanu, Radeckega cesta, na štev. 381 do 500 dne 27. novembra, na štev. 501 do 700 dne 28. novembra, na štev. 701 do konca dne 29. novembra.

Aprovizacija južne železnice. V ponedeljek, dne 25. t. m. se prične razdajevanje živil za mesec december, in sicer po sledečem redu: V ponedeljek dopoldne štev. 1 do 400, pop. štev. 401 do 800, v torek dopoldne štev. 801 do 1200, pop. štev. 1201 do 1600, v sredo dopoldne štev. 1601 do 2000, pop. štev. 2001 do 2400, v četrtek dopoldne štev. 2401 do 2800, pop. štev. 2801 do 3200, v petek dopoldne štev. 3201 do 3600, pop. 3601 do 4000. Ostanek bele moke se razdeli, ko jo dobimo. Slanina na osebo 12 kg, krompir 10 kg, koruza 10 kg, travski sir kilogram 20 K, pralno milo kilogram 14 kron, traki za čevlje par 1 K, sadni kis liter 3 krone, Delikata liter 8 kron.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Frančiškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd. ..

Stereotipija. — Litografija.